

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

Одеського університету
Ім. І. І. Мечникова

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видався в 1983 р.

№ 22 (1675).

12 ЧЕРВНЯ 1987 РОКУ

Ціна 2 коп.

Союзники
в номері:

* Відповідальний етап в житті університетського колективу: на факультетах, кафедрах і в наукових підрозділах розпочалось висування кандидатів на посаду ректора.

— 1 стор.

* Загальноуніверситетські партійні збори: комуністи одночасно висловились за гласність і принциповість в проведенні кадрової політики.

— 2—3 стор.

* Професор М. Ю. Раковський: наші принципи — партійність і історизм.
— 3 стор.

Рішення XXVII з'їзду КПРС — в життя!

ГОТОВИМСЯ К ВЫБОРАМ РЕКТОРА

УТВЕРДЖЕНО НА СОВМЕСТНОМ ЗАСЕДАНИИ
УЧЕНОГО СОВЕТА, ПАРТКОМА І ПРЕЗИДИУМА
ПРОФКОМА СОТРУДНИКОВ ОГУ, ПРЕДСТАВИТЕЛІ
КОМИТЕТІВ ЛКСМУ І ПРОФКОМА СТУДЕНТОВ.

ПОЛОЖЕНИЕ

О ПОРЯДКЕ ВЫБОРОВ РЕКТОРА ОДЕССКОГО
ГОСУДАРСТВЕНИГО УНИВЕРСИТЕТА
им. І. І. МЕЧНИКОВА

кол счетной комиссии утверждается Ученым советом.

8. Решение расширенного Ученого совета является действительным, если в голосовании участвовало не менее 2/3 членов данного совета. Избранным считается кандидат, получивший не менее половины голосов членов совета, участвующих в выборах.

Если ни один из кандидатов в первом туре не получил указанное число голосов, проводится второй тур голосования. В бюллетени второго тура голосования вносятся кандидаты, получившие более одной трети голосов в первом туре. Избранным считается кандидат, получивший более 50 процентов голосов присутствующих членов совета.

Если ни один кандидат не получил указанного количества голосов, выборы считаются несостоявшимися.

9. Решение расширенного Ученого совета вносится в установленном порядке в Минвуз УССР. Назначение на должность ректора производится приказом министерства после решения коллегии Минвузу СССР.

10. Ректор периодически по истечении пятилетнего срока работы в этой должности отчитывается на расширенном Ученом совете вуза о состоянии и деятельности высшего учебного заведения. Ученый совет вуза оценивает его деятельность и принимает тайным голосованием решение о результатах его работы за истекший пятилетний срок.

Если Ученый совет вуза большинством голосов, но не менее половины членов совета, принял решение о неудовлетворительном выполнении ректором возложенных на него обязанностей, то вопрос о его освобождении решается министерством в установленном порядке.

11. Кандидаты, принимавшие участие в избрании на должность ректора и получившие второе и третье места по количеству набранных голосов, считаются избранными в резерв на выдвижение на должности ректора и проректоров.

Счетная комиссия оглашает результаты голосования по каждой кандидатуре. Прото-

сесія, сесія, сесія...

ДИПЛОМ:

ТВОРЧІСТЬ ЧИ КОМПІЛЯЦІЯ?

На історичному факультеті пройшов захист дипломних робіт. Своїми враженнями поділився в бесіді з нашим кореспондентом голова державної комісії доктор історичних наук, завідувач відділом Інституту історії Академії наук УРСР Михайло Васильович КОВАЛЬ:

— Я зараз готую звіт для вченого ради університету, в якому буде дано ретельний аналіз захисту дипломних робіт студентами істфаку. Поки що можу висловити загальні враження. Чітко просліджується тенденція — випускники, пов'язані з практичною діяльністю, тобто вечірники та заочники, краще справилися з підготовкою дипломних робіт. Вони зуміли конкретно поставити завдання, пов'язати його з практикою, з проблемами своєї діяльності, свідомо використовувати літературу, допомогу наукових керівників. В таких дипломних роботах зустрічаються оригінальні тлумачення проблем, пропонуються нові методики проведення уроків історії в школі.

Так, запам'яталася дипломна робота, в якій запропонована оригінальна методика побудови і проведення шкільного уроку по темі «70-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції». Співробітник музею з Миколаївської області подав у своїй роботі значні результати археологічних досліджень скіфських курганів. При відповідному оформленні така робота може бути

доставлена як кандидатська дисертація.

На жаль, не всі автори цікавих дипломних робіт зуміли їх належним чином захистити — бракувало навичок виступів, впевненості, ораторського мистецтва. В цьому, я вважаю, є недоробка і наукових керівників, яким слід більше уваги приділяти цьому аспекту підготовки дипломів.

Значно гірший стан справ серед випускників стаціонару. Більшість з них виявила догматичний, начотницький підхід до історії, їх дипломи — це компіляція різних джерел. Невдалий і вибір тем: якщо береться глобальна тема, в якій поєднані кілька загальних питань історії, політики та ідеології — неможливо вимагати від студента самостійного підходу до її розробки. Така тема непідімона навіть для докторської дисертації. Теми для дипломних робіт визначають кафедри, ім треба підходити до цього важливого питання з позиції сучасних вимог.

На захисті дипломів студентами мало було висловлено своїх суджень, свого розуміння історії. Адже випускники — це дорослі люди, застра вони стануть учителями історії, агітаторами, пропагандистами. Відповідно, і чити їх треба інакше, і вимагати від студентів більшої відповідальності.

Бесіду вела
Б. ВЕРНІКОВА.

Фото

Є. КРАСНОПОЛЬСЬКОГО.

Ответственность — общая

Владлен Николаевич Тоцкий тщетно призывал собрание сознательно придерживаться тишину. Это еще не было страсти — они впереди. И людей понять можно: впервые за столетие лет ректор вновь выбирается сотрудниками университета.

Расширенный Ученый совет, собравшийся 9 июня в конференц-зале, обсуждал и уточнял разработанное Минвузом ССР

типовое положение о выборах ректора.

Сколько кандидатов может быть выдвинуто, кто будет иметь право быть включенным во второй тур, сколько кандидатов имеет право выдвинуть один коллектив (организация), сколько кандидатов может быть включено в списки тайного голосования второго тура? Эти и многие другие вопросы требовали ответов немедленно.

(Окончание на 4-й стр.).

Об'єднаними зусиллями колективу вирішувати успіх перебудови

З червня цього року відбулися загальноуніверситетські партійні збори з питань перебудови вищої школи і поліпшення кадрової політики у світлі вимог січневого (1987 р.) Пленуму ЦК КПРС.

З доповідю виступив секретар парткому І. І. Кондратюк.

Друкуємо короткий виклад доповіді і в журналістському записі виступів учасників зборів, які взяли участь в обговоренні доповіді.

Складні завдання по перебудові вищої освіти в країні висувають підвищені вимоги до кадрового складу університету. В 1986—1987 роках на 68 кафедрах університету працюють 770 викладачів, з них: 68 — доктори наук, професори; 431 кандидат наук, доцент. В цілому питома вага викладачів з вченими ступенями і званнями зросла: з 62 процентів (1985) до 63,4 процента (1986). Разом з тим на ряді факультетів і кафедр університету цей показник нижчий від загальноуніверситетського, особливо на таких, як кафедра РКІ, де всього 3 кандидати наук на 40 викладачів, кафедра іноземних мов, факультет РГФ в цілому, деякі інші.

З 68 кафедр сорок одну (60,3 процента) очолюють доктори наук, професори, з 9 факультетів — чотири очолюють доктори наук, професори (43,3 процента). Невтішним є і той факт, що кожен четвертий серед завідуючих кафедрами досяг пенсійного віку.

План підготовки докторів наук на XII п'ятирічку вкрай напружений — 45 чоловік, тобто в середньому 9 чоловік на рік. В минулому, 1986 році, відбулося п'ять захистів, що одразу ж визначило відставання від плану, в 1987 році захищено 3 дисертації, очікується ще кілька захистів. Однак для заслопення немає підстав.

Не може задовільнити сьогодні і робота аспірантури. В XI п'ятирічці з 363 випускників аспірантури захистили дисертацію в строк тільки 57 чоловік. Не змінився стан на краще і в 1986 році: з 80 випускників захистили дисертації 8 чоловік.

Однією з причин такого стану справ є підір кандидатів у аспіранти: конкурсу, як правило, немає; відбирають кандидатів з числа студентів на ранніх етапах їх навчання і вести сходинками для багатьох керівників здається справою надто клопотною. Звідси і результат — до аспірантури потрапляють нерідко люди випадкові, не здатні ні до наукової, ні до педагогічної роботи.

Про кадри НДЧ. Зараз НДЧ університету структурно складається з 18 лабораторій, в яких утворено 50 секторів. Працюють в них 1300 чоловік, в тому числі 4 доктори наук і 130 кандидатів наук. Добре, що в НДЧ стали з'являтися доктори наук, — зростає число кандидатів наук, є певні перспективи і на майбутнє. Разом з тим кадрових проблем тут не стало менше. Проведена у 1986 році атестація кадрів НДЧ дозволила отримати їх кваліфікаційну і громадську оцінку, але не відповіла на всі питання, що виникли в її процесі.

Виконуючи наказ Мінвуза СРСР № 660 та інструктивний лист про перебудову викладання суспільних наук, вказівки Мінвуза УРСР, університет пішов на серйозну реорганізацію навчального процесу. З 1 лютого 1987 року на всіх факультетах скорочено загальну кількість годин аудиторних занять на старших курсах — до 24 годин, на молодших (І/ІІІ) — до 28 годин. Скорочено кількість лекційних годин, збільшено кількість семінарських та практичних занять. Тут виникло чимало проблем: скорочуючи число аудиторних занять, ми

орієнтували викладачів на проведення лекцій проблемних, оглядових, настановчих, які б давали студентові концепцію, орієнтир, збудили зацікавленість до самостійного мислення, бажання самостійно дійти істини.

Магістральний шлях розвитку вищої школи — підкреслюється в документах про перебудо-

вих яких є В. І. Байденко — лабораторія № 8, С. Н. Кравченко, А. І. Коцеруба, С. У. Лабков — лабораторія № 10, В. П. Желтиков, В. А. Плотников, В. В. Рєйт — лабораторія № 7.

Слід відзначити, що в кожній лабораторії є НІОКР, ще не впроваджені і не використані у народному господарстві і не зараховані до перспективних планів впровадження підприємств і організацій. Таких тем в ОДУ 74 одиниці.

Стримуючись моментом в процесі впровадження розробок є і відсутність потрібної конструкторсько-технологічної, експериментальної, матеріально-технічної бази (орга-

нізаційного та ідейного формування молодого спеціаліста при цьому залишаються визначальними.

З початку цього навчального року ми піддали докорінній реконструкції інститут наставників, ліквідувавши його на старших курсах і залишивши на I-II, подекуди на третьому. При цьому ставилось за мету ліквідувати сувору опіку над студентами, дати їм більше самостійності, розвивати ініціативу, піднести виховну роль випускаючих кафедр, студентського комсомольського та профспілкового активу. Потки що друга частина цієї мети не здійснена. Партійні бюро

ративністю планово-фінансового відділу (тov. Мурадян), відділу кадрів та міжзвізького юридичного відділу (tt. Цисельський, Ветчинникова), канцелярії і т. д. Ми нерідко зустрічались тут з некомпетентністю, неувагою до людей, небажанням пояснити, на віті грубістю деяких співробітників.

Без докорінних змін у стилі й методах роботи кожного підрозділу ми не розв'яземо завдань, які поставив час. Заспівувачем у цьому повинен стати ректорат університету. Відсутність чіткого і ясного розмежування поточних і перспективних завдань розвитку університету, недостатня наполегливість у постановці цих питань перед вищестоячими органами, поганій контроль за виконанням рішень міністерства і своїх власних, послаблення вимогливості до керівників факультетів та інших підрозділів характерні для діяльності ректора університету тов. Сердюка В. В. в роботі ректора і проректорів не завжди спостерігається погодженість дій, чітке розмежування функцій. Проректори по навчальній роботі tt. Тоцький і Ануфрієв не завжди знаходять час для вивчення стану справ на факультетах і кафедрах, для здійснення контрольних відвідувань занять, надання практичної допомоги на місцях. Проректору з наукової роботи тов. Топчієву слід більшою мірою спиратися на думку трудових колективів лабораторій і кафедр. В цілому для стилю роботи ректорату характерна організаційна кволість, неоперативність.

Не стала справжньою трибуною глибокого обговорення всіх питань навчальної, наукової та виховної роботи ради університету.

Партком тікож не посів авангардних позицій в перебудові, за що був підданий справедливій критиці. Члени парткому здійснюють слабкий вплив на стан справ у первинних партійних організаціях. Партком не домігся того, щоб факультетські та інші цехові парторганізації, партійні групи стали справді політичним ядром трудових колективів, організаторами і натхненниками докорінних змін, а не пристосовництва під прaporом перебудови, своєчасно могли давати відсіч дзвінкі фразі, словоблуддю та іншим проявам соціальної демагогії.

Ми вчимося жити в умовах гласності, критики, справжньої демократії. Треба привчити себе до думки, що процес цей непростий, тривалий і вимагає від кожного власної відповідальності, партійної принципості, громадянськості.

В червні нам доведеться провести вибори ректора університету, вибиратимуть також деканів на деяких факультетах. В процесі виборів колектив повинен виявити високу зрілість, згуртованість і націленість на великі справи.

Успіх всього, що нам належить здійснити, залежить від нашої свідомості, нашої політичної культури.

нізований 8 місяців тому конструкторський відділ під керівництвом тов. Моржакова роботу так і не розпочав.

Не в повній мірі використовується науковий потенціал університету, лише 50 процентів докторів наук і трохи більше 20 процентів від загального числа професорсько-викладацького складу беруть участь у виконанні господоговірних робіт. Лише 27 співробітників НДЧ беруть участь у навчальному процесі, навіть не всі доктори наук.

Погані справи із зачлененням студентів до виконання господоговірної тематики. В 1986 році всього 483 студента було зачленено до виконання господоговірних робіт в лабораторіях, виконали вони робіт на суму 250 тисяч карбованців (2,5 процента до загального обсягу господоговірної тематики); в 1987 році — поки що 92 студента.

Приділяючи, як правило, багато уваги господоговірній тематиці, ми не повинні забувати і про бюджетну, кафедральну, яка виконується у другій половині дня. Тут також чимало білих плям.

Кілька зауважень про перебудову виховної роботи. Розширення студентського самоврядування, надання студентам більшої самостійності у всіх сферах життя та діяльності вузу — головне у переборенні формалізу, заорганізованості у виховній роботі. Але питання

(тт. Аленін, Скорохід, Єлісеєва, Паньков) виявляють безпринципність, в оцінці бездіяльності в цій частині і завідуючих, і комуністів, і всіх викладачів у цілому. Погано працювали у цьому напрямі і комітет комсомолу ОДУ (тov. Микитась), не зміг настроїти комсомольський актив на енергійний, ініціативний пошук нових форм роботи. Багато в чому винен і партком.

Час вимагає рішучого підліпшення підготовки спеціалістів для зарубіжних країн. Проректорові по міжнародних зв'язках, і деканові по РІУ (тт. Чесноков, Доленко) слід здійснювати більш діловий контроль за організацією і ходом виховного процесу з іноземними студентами, більш уважний підхід при доборі кадрів для роботи з ними.

Велику відповідальність в процесі перебудови роботи університету несе АГЧ, оскільки саме тут накопичилось багато найбільш складних для університету проблем. У деяких керівників підрозділів і служб АГЧ не завжди вистачає оперативності і високої особистості відповідальності, а з боку тов. Рутовського належного контролю і вимогливості нема.

Багато непорозумінь в діяльності багатьох підрозділів університету, а також нарикань і скрг людей спричинені поганою роботою бухгалтерії (тov. Перекітний), неопе-

ОРГАНІЗАЦІЇ, В КОТОРЫХ ПРОВОДЯТЬСЯ СОБРАННЯ ТРУДОВЫХ КОЛЛЕКТИВІВ ПО ВÝBORAM REKTORA UNIVERSEITETU

1. Історичний факультет
2. Юридический факультет
3. Філологіческий факультет и научная бібліотека
4. РГФ
5. Мехмат, НІЛ-17 и ВЦ
6. Хіміческий факультет и НІЛ-8, 9, 10,
7. Фізический факультет и НІЛ-1, 2, 3, 4, 5, 7
8. Біологіческий факультет и НІЛ-15, 16
9. ГФ и НІЛ-12, 13, 14
10. Деканат по РІУ и кафедра РКІ
11. Общеуніверситетські кафедри філософії, політології, історії КПСС, науки комунізму, етики, естетики і науки атеїзма, психології, педагогіки, фізкультури, воєнної, ГО и НІЛ-18
12. НІИ фізики и НІЛ-6
13. УЭМ
14. Ректорат и АХЧ

В обговоренні доповіді взяли участь:

М. П. ОРЗІХ зупинився на соціально - політичних та ідеологічних питаннях перебудови, підкresливши, зокрема, що він особисто не може погодитись з твердженням відносно того, що студенти університету готові приняти перебудову. Про розбіжності студентських думок в цьому питанні в пресі писалося чимало, в тому числі й на сторінках університетської газети «За наукові кадри». Вині в цьому ми, перш за все через свою організаційно - методичну непідготованість.

Промовець говорить далі про еволюцію ставлення викладачів кафедри державного і адміністративного права до перебудови, про пошуки доцільних варіантів практичного впровадження всього нового в навчальному процесі. Не називаючи прізвище, М. П. Орзіх говорить про наявність в університетському колективі людей, які психологічно ще не сприяли підготуватись.

І. М. ПОПОВА зупинилась у своєму виступі на питаннях навчальної політики, яка сьогодні є не просто перестановою осіб. Мова іде про докорінне пошукання стилю роботи, про формування нового типу як керівника, так і рядового співробітника, тобто нових структур управління.

Результати соціально - психологічних досліджень в країні свідчать про те, що найбільш розповсюдженім є тип керівника, який орієнтується на вищостоячі інстанції і не орієнтується на підлеглих. Разом з тим, час вимагає активного, неформального ставлення до рядових працівників, здатних заперечувати вказівки, що надходять зверху, якщо воно щодать справи. Хороший працівник — не завжди зручна людина.

За новим типом керівника повинні стояти певні структури управління. І те, що такі структури з'являються, є результатом нашої активності, обумовленої ідено - політичними категоріями: відповідальністю, порядністю, високою мораллю.

Анкетування, проведене обласною газетою «Знамя коммунизма», змушує серйозно засмітись. Воно показало, що у свідомості 78 процентів анкетуваних перебудова пов'язана з гласністю, демократизмом, самоврядуванням. Разом з тим, 85 процентів опитуваних відзначають, що в іх трудових колективах стан справ погіршився або не змінився. Щодо ОДУ, то з гласністю у нас ще не все гаразд. Довгий час ходили чутки про зміну ректора, але гласності в даному питанні не було. Прошу Мінвуз, об'єднання партії, колектив інформувати колектив про недоліки, виявлені комісією Мінвузу в діяльності адміністрації ОДУ. Вважаю за необхідне заслухати звіт ректора на загальних зборах професорсько - викладального складу університету, дати оцінку його діяльності, яка повинна враховуватись вищостоячими організаціями.

О. І. ПОЛОСА говорить про те, що в доповіді секретаря партії ОДУ порушені важливі питання: гласність, дисципліна, соціальна політика і т. д. До мене, продовжив він, як до голови профкому факультету часто звертається співробітники саме із соціальних питань. Це питання, зокрема, і про виплату премії за 1986 рік. Чому премія досі не виплачена? Хто винен в цьому?

Користуючись присутністю тов. Якубовського, хочеться нагадати про необхідність розв'язання житлового питання. Сьогодні «Правда» пише про серйозні недоліки у цій проблемі в Одесі, про семidesятисячну чергу на квартири. Ми розуміємо, що спочатку потрібно надавати житло робітникам, але ж сьогодні і наука — виробнича сила.

Про навчальний процес. При перебудові навчального процесу дозвущено формалізм щодо певних факультетів. Географічні факультети багато вузів відмовились від спорочення лекційних годин. У нас багато часу забирає виробнича практика, лекції читаються в мінімальному обсязі. Декан ГГФ Я. М. Бланчин вільзовим рішенням скоротив число лекційних годин. Під час зимової сесії це було зроблено, навіть на заочному факультеті (з 30 до 20 годин). Це вже абсурд — адже студенти - заочники півроку працюють самостійно. Тут є і прорахунки кафедри педагогіки.

А. А. ЕННАН піддав гострій критиці ректорат, партком, НДЧ, АГЧ. Ветерани пам'ятати, що ОДУ був провідним вузом, провідною науковою установою в місті. Сьогодні справи змінилися не на краще.

Щодо питання «старіння» провідних спеціалістів. Тут справа не в уві, а в реальній користі того чи іншого керівника. Як ми віховуємо зміну? Часто замовчуюмо непримінні факти, а потім раптом виносимо їх на загальне обговорення. Складається враження, що це комусь вигідно. «Добрі» приклад подаємо молоді. Тє, що говорив О. І. Полоса про формалізм в навчальному процесі, цілком стосується і хімічної.

С. М. КІЧМАРЕНКО зупинився на актуальніх проблемах в роботі студентського профкому

з питань самоврядування, пошукання побуту студентів і студентських сімей.

Є. М. ПРИСОВСЬКИЙ зауважив, що, на його думку, перебудова в нашому університеті пішла зовнішньо легким шляхом, а не шляхом глибокого внутрішнього осмислення.

Критичуючи школлярство у різних проявах, промовець сказав, що, вирішуючи кардинальні проблеми, не можна займатися «поспішанім», не можна виховувати у студентів нового мислення на джерелах, написаних 20—30 років тому. Отже, саме викладач повинен дати поштовх новому мисленню студента. А. В. Недзвідський, якого було стільки бито, міг би повчити нас, як на ділі треба перебудовуватись.

Сьогодні в університеті є викладачі, які можуть бути прикладом справді творчого підходу до своєї справи: В. В. Фащенко, І. М. Дузь, Ю. О. Карпенко, Г. А. В'язовський, І. П. Зелінський, Ю. М. Раковський, І. М. Попов.

Далі промовець говорить про те, що в університеті лише на словах здійснюються гуманітаризація вищої освіти, і що іому важко увійти юриста, яким нічого не знає про класичні літератури.

У нас, на відміну від інших вузів, на практичних заняттях групи не діляться на підгрупи. Навантаження на доцентів — 850 годин замість 750. Хіба це не порушення законодавства?

Нам важкує: у суспільствознавців навчальне навантаження менше, бо вони читають лекції по лінії товариства «Знання». А літературознавці хіба не читають лекції? Важко зрозуміти таку логіку.

Ю. М. АНІСІМОВ. Ми, партія, мало заслуховуємо звіти керівництва. Систематична звітність дозволяє університету подальших помилок. Ми не задоволені підготовкою біологів як викладачів хімії. Звертались з цього приводу до проректора В. М. Тоцького, але відповіді так і не отримали. Час покинути з факультетськими амбіціями.

Більшою перешкодою в роботі є неподгідність в діях НДЧ, АГЧ, ПФВ. Не вистачає діловитості і стисливості в роботі партійному: засідання тривають 3—4 години, відбуваються кілька разів на місяць. Необхідно змінити стиль роботи партійного комітету.

М. М. ЧЕСНОКОВ. Відверто кажучи, мене здивував виступ Аліма Амідовича Еннана. Як можна говорити, що колектив ОДУ деморалізований? Як можна огульно всіх звинувачувати? Свого часу цей колектив і його керівництво допомогли Аліму Амідовичу в розв'язанні конфліктної ситуації, яка виникла на очолюванні ним кафедри. Виступ тов. Еннана здається некоректним. Далі М. М. Чесновок зупинився на проблемах роботи з іноземними студентами, розповів про нездовільний моральний клімат на окремих факультетах, нестачу кваліфікованих кадрів, особливо співвітвізованів та ін.

М. К. БУЛАТ попросив збори допомогти в розв'язанні невідкладних завдань з поліпшення роботи університетського гарнізону: розширити і огородити територію, створити умови для ремонту, зберігання і підтримання техніки в хорошому стані, поставив питання про необхідність поліпшення матеріальної зацікавленості водіїв.

В. В. СЕРДЮК відзначив, що ректорат університету приділяв багато уваги питанням підготовки кадрів вищої кваліфікації. Він критикує відсутність у багатьох випадках доброзичливості у стосунках між старшими і молодшими колегами, які готуються до захисту кандидатських дисертацій.

Істотної реорганізації потребує співпри勤劳а. Виникають серйозні труднощі із влаштуванням на роботу молодих спеціалістів, які успішно закінчують співпри勤劳у.

Ректор відзначав, що університет поспішив з перебудовою навчального процесу, осільки навчальна частина знаходилась під постійним тиском Мінвузу УРСР.

Далі промовець говорить про необхідність підвищення якості навчального процесу і його методичного забезпечення, піддає критиці недоліки в роботі проректора Л. О. Ануфрієва, який здійснює недостатнє конкретне керівництво створенням навчальних посібників.

Важлива роль в діяльності університету належить науковому сектору, який нараховує понад 1000 співробітників. Протягом в кінці 1986 року атестація наукових кадрів пройшла не зовсім гладко. Багато співробітників було необ'єктивно оцінено. Деяких з них треба перевістити. НДЧ поки що не керує науковою роботою.

Далі ректор відповів на критичні зауваження на свою адресу, вважаючи деякі з них необґрунтованими. Зокрема, промовець відзначив, що, занесши на одній із нарад «поповішті повільно», він мав на увазі необхідність працювати вдумливо. Ніяких пронурорських справ в університеті не було.

Не треба драматизувати стан справ, потрібно вчитись працювати спокійно. Майбутній кері-

вник, якого вибере університет, не повинен миритися з недоліками.

А. А. ЖАБОРЮК поділився своїми роздумами про структуру університетських кафедр. Деякі з них виникли у зв'язку з тим, що з'явилися спеціалісти зі ступенем. Свого часу так було створено кафедру теорії літератури з додатком у вигляді двох викладачів методики. Зраз зміцнюється зв'язок зі школою, більше уваги приділяється методиці, а читати й нікому. Вихід з цього становища — в університеті.

О. П. ЯКУБОВСЬКИЙ: сьогодні відбувається виключно актуальна розмова, яка підтверджує, що курс партії на перебудову находить все більшу підтримку в усіх верстах населення.

Незважаючи на гостроту діловодії, принциповість виступів, слід зазначити, що перебудова в університеті ще не досягла бажаної глибини, не всі енергично включились в процес перебудови.

На чому колективу бажано зосередити свою увагу? Матеріально-технічна база університету ще не відповідає сучасним вимогам. Керівництвом не передбачено будівництво навчально-лабораторного корпусу, відсутні експериментальна база, немає сучасного культурно-спортивного комплексу.

Ці об'єкти необхідно включити в план розвитку вузу в XIII п'ятирічці.

Гострою залишається для університетського колективу житловий проблема. В цьому році університету виділено дві державні і сім кооперативних квартир. В той же час по лінії Мінвузу університет в 1987 році не отримав жодного квадратного метра. Необхідно добиватись, щоб міністерство надавало ліміти на будівництво господарським способом і використовувати цей спосіб. Інші колективи так вирішують свою житлову проблему.

Не можна замовчувати той факт, що в університеті роками не вщухають численні конфлікти. Їх треба було вирішувати з самого початку, че залишаючи на самопливі.

Як не прикро, але комісії констатували наявність нездоровій атмосфери на юридичному, філологічному та механіко-математичному факультетах. Час розібратися у всьому і покласти край ненормальним стосункам!

Кілька слів про кадри вищої кваліфікації. У нас є серйозні підстави бути занепокоєним з цього приводу. В університеті за останні роки не збільшилось докторів наук (15 захищилися, 15 покинули університет).

Середній вік докторів у вас 63—64 роки.

Слід сказати і про постійне зниження контингенту абитуриєнтів, слабко розробляться нові напрями в науці. За останні 10 років не відкрито жодної нової спеціальності. Одна третина вчених бере участь в господарській тематиці, тільки 33 процента вчених зайняті розробкою пріоритетних тем. лише 10 процентів університетів вчених працюють на наше місто, тільки 5 процентів вчених беруть участь у виконанні обласних програм економічного розвитку. У виробництві не впроваджується 20 процентів готових розробок.

В діяльності партійному досі не виявився чіткий стиль у роботі з кадрами. Партійні слабо контролюють вирішення кадрових питань ректором, проректорами.

Останнім часом на адресу ректора і секретаря партійному наростає потік критичних зауважень. Як сказала І. М. Попова, колектив не поінформованій, в чому вина ректора, зараз нічого не можна приховувати від колективу, бо наявні недоліки треба усувати всім разом. Університет досконало перевірився комісією Мінвузу. Колегія оголосила ректору супорту догану. Висновки комісії були розіслані на факультети і кафедри. І все ж не можна не звинувачувати партію в тому, що він не обговорив на своєму засіданні підсумки перевірки університету комісією Мінвузу.

Партіям мало що зробити, щоб згуртувати колектив, мобілізувати його на якомога швидше усунення виявлених недоліків.

Як відомо, В. В. Сердюк подав заяву з проханням звільнити його від обов'язків ректора. Віктор Васильович доклав багато зусилля у справі розвитку університету і завжди бажав іому доbra. В той же час на нашу думку, в останні роки університет не зробив помітних кроків у своєму розвитку. Стан справ в університеті сьогодні вже не відповідає славетним традиціям минулого. Ми перевонані, що на сучасному етапі університет повинен виконувати більш істотну роль в місті.

ФОРУМ ІСТОРИКІВ

НА ЗНІМКУ: учасники Міжнародної конференції істориків несуть квіти на братську могилу загиблих революціонерів.

Фото К. АХНАЗАРЯНА.

Питання і відповіді—відверті

Кор.: В яких центрах у вашій країні зосереджена наукова діяльність — у вузах чи так званих наукових установах?

Б. БОНВЕЧ: професор Бахумського університету [ФРН]:

У спеціальних наукових закладах. У нас багато дослідницьких інститутів, які за своєю структурою схожі на інститути АН СРСР, наприклад, Інститут Макса Планка. Науковими дослідженнями в галузі історії можна займатися лише після закінчення університету.

Кор.: Яка роль студентів як людей, певною мірою позбавлених забобонів і упередженості, у наукових дослідженнях? Який вплив спрямлюють студенти на викладачів?

Б. БОНВЕЧ: Вплив студентів став особливо відчутним після паризьких подій 1968 року. «Ви серйозно не сприймаєте нас, і дарма», — слова студентки на моєму першому тоді семінарі. Студенти і зараз впливають на весь навчальний процес, на складання навчальних програм, зокрема. Однак зараз вони більш апатичні. Мабуть тому, що після закінчення вузу більшість із них не може знайти роботу.

П. ДЮКС, професор Абердинського університету [Шотландія]:

— Нам потрібні студенти як продовжуваючі нашої роботи, а їх точка зору — як точка зору молодшого покоління.

Кор.: Яка увага приділяється у ваших навчальних закладах вивченю історії СРСР? Зокрема, чи пишуть студенти роботи з історії Великої Жовтневої соціалістичної революції!

Х. ХРИСТОВ, академік, віцепрезидент Болгарської АН, директор Інституту історії БАН [НРБ]:

— В Болгарії на історичних факультетах читаються два спецкурси: з російської історії та з історії СРСР. Тема Великої Жовтневої соціалістичної революції — одна з центральних у студентських дослідженнях, а російська мова — одна з двох обов'язкових іноzemних мов.

З. ІМАМ, директор Центру вивчення СРСР і Східної Європи, університет Нью-Делі [Індія]:

— Інтерес до вашої історії дуже великий, але поглибленної вивчають поки що поодинокі студенти — централізованого викладання російської мови у вузах поки що немає.

А. МОРИЧ, професор Віденського університету [Австрія]:

спеціалізації. Друкований орган — стінгазети.

А. МОРИЧ:

— У вузах студенти організуються за партіями: прибічники соціалістичної партії, австрійської народної партії, вільної партії Австрії, партії зелених. У масштабі країни газети немає, є газети в наукових секціях. Переважно вони друкують статті, які безпосередньо стосуються наукових досліджень. Водночас через ці органи молодь впливає на цілі своєї партії, наприклад, студенти — соціалісти — останнім часом вони дуже критикують свою партію.

Ф. КОКЕН:

— СНТ у нас немає, навчання індивідуалізоване, мало хто відвідує лекції. 15% процентів студентів займаються науковою діяльністю, останні намагаються знайти роботу по спеціальності. Ім це не завжди вдається: університет закінчує менше третини тих, хто вступив до нього. Існує самостійна студентська кооперація: обмін лекціями професорів, раціональний розподіл списку наукової літератури серед всіх студентів, репетиції екзаменів напередодні сесії. У масштабах факультету студенти групуються у профспілки (у Франції вони мають професійне, спеціалізоване і політичне забарвлення). Їх дуже багато, через них студенти виражають свою політичну переконання і вимоги. Що стосується політичних партій, то їх авторитет помітно знизився в очах студентів; вони не дають втягнутися себе ні в одну з них, намагаються виділитися у своїх групах.

Кор.: Чи великий процент дівчат, які після чотирірічного вузівського навчання продовжують займатися науковою роботою?

Ф. КОКЕН:

— При загальному скороченні числа студентів — гуманітаріїв переважає в цій галузі за жінками. Мабуть, це пов'язане з тим, що останнім часом (10 років) зарплата професорів гуманітарного циклу підвищувалася не набагато. Зараз вона всього на 25–30% вище від зарплати викладача середньої школи.

Кор.: Як ви ставитесь до необхідності дотримуватись коректності у науковій суперечці?

Б. БОНВЕЧ:

— Її наявність або відсутність залежить від якості моеї доповіді. Взагалі мої студенти задають мені різні питання. А сперечатись, безумовно, необхідно, істина виявляється тільки у суперечці.

Кор.: Чи сподобалось вам наше місто?

З. ІМАМ:

— Особливо Чорне море. А ваш Ісаак Бабель — мій улюблений письменник.

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Час, який переживає наша країна, висуває на авансцену суспільно-політичного життя глибокий інтерес до тих проблем і гострих кутів, які раніше намагалися обходити і оголошуvalи неіснуючими.

Зокрема, в системі вищої освіти давно назріли зміни, але через інерцію людського мислення віз, як кажуть, і досі там. Заслуговує на увагу досвід вузівської системи у Франції, де навчання індивідуалізоване. Кожен студент отримує широку варіацію можливостей для підвищення рівня своєї освіти.

Цікавим є також принцип здоров'я конкуренції серед професорсько-викладацького складу, оскільки студенти, отримуючи можливість обирати для себе викладача, стимулюють інших до підвищення якості та полішення форм викладання.

Марксистська діалектика вчить, що ні огульний нігілізм, ні фетишизація, ні спіле поклоніння «не нашому» — це не спосіб досягнення об'єктивної істини. Ми повинні вчитися аналізувати, вибирати, не боятися вимагати. Цьому вчить нас партія, в цьому запорука успіху.

Матеріали підготували:
І. НЕДОРІЗ, Е. ФОСТАЧУК,
О. МОЧАЛЬСЬКА, А. БАЛИНОВ.

Ответственность—общая

(Окончание.
Начало на 1-й стр.)

ных, четких, ясных и недвусмысленных.

Выступали с мест и не по одному разу. Каждое мнение, конкретное предложение «прокручивалось быстро, и это напоминало игру в пинг-понг — принимали и отвергали открытые голосования».

«Утверждать отчет ректора и пролонгировать его деятельность только тайным голосованием» (А. В. Сурилов) — принят большинством голосов. «Выдвижение кандидатур в трудовых коллективах проводить та-

йным голосованием» (Г. Я. Попов) — не принято. Каждый сотрудник при выдвижении кандидата имеет право голосовать только раз и в своем коллективе» (Ю. А. Карпенко) — одобрено. «Второй тур — вещь громоздкая. Есть смысл при вычеркивании оставлять в бюллетене тайного голосования двух кандидатов. Пройдет из них тот, кто наберет большее количество голосов» (И. М. Попова) — предложение не прошло.

Чью правоту подтвердит будущее?

Н. УСПЕНОВ.

у світі науки

«Ельюнді»—нова мова

Зараз існує кілька сот штучних міжнародних мов (есперанто, ідо, інтерлінга та інші). Бурхливий розвиток ЕОМ стимулював створення нових міжнародних мов, орієнтованих і на роботу з ЕОМ. До таких мов відноситься загальна допоміжна мова ельюнді. Мова ельюнді відрізняється від інших штучних міжнародних мов за такими ознаками:

1. Мова кодова, в якій слово, являючи собою код слова, складається з двох частин: граматичної (артиклів), в якій міститься інформація про граматичні категорії, і семантичної (кореневої), в якій міститься речове значення слова.

2. Письмо не буквене і не ієрогліфічне, а письмо кодовими знаками. Кожен кодовий знак, залежно від структури слова, може виконувати різні функції і вимовлятися по-різному. Всіого кодових знаків (графем) у мові ельюнді 15:10 основних і 5 додаткових (використовуються також і відомі допоміжні знаки: крапка, кома та інші). Основні 10 знаків (агліфи) відповідають цифрам, завдяки чому мова ельюнді легко трансформується у цифрову мову, що зручно для ЕОМ.

3. Принцип побудови слів полягає в тому, що на основі обмеженої кількості морфем (артиклів, коренів, афікс-ідів) комбінаторно утворюються всі слова. Всього морфемних одиниць — близько 200.

4. Всі знаменникові частини мови починаються з артиклія (артиклів є морфемою),крім власних імен.

5. Для передавання власних імен утворено азбуку на основі графем ельюнді.

Граматика мови ельюнді створювалася на основі граматики мови есперанто. В мові ельюнді немає ономінів і повних синонімів. Для вивчення мови ельюнді досить знання шкільного курсу граматики будь-якої мови. Мова ельюнді може використовуватись як мова-посередник багатомовної системи машинного перекладу. Зараз в Одеському держуніверситеті за замовленням Всесоюзного центру перекладів науково-технічної літератури та документації ведуться роботи по створенню словника-посередника, призначеної для машинного перекладу.

А. КОЛЕГОВ,
автор мови ельюнді,
старший інженер ОДУ.

це—серйозно

Щоб не було біди

Маленька іскра, не загашена багатою, кинута тліюча сигарета, несправності в електротропідарстві, залишені без нагляду електроприлади, гра з вогнем можуть привести до пожежі, а іноді — до неправильної біди — загублені люді.

По Одеській області протягом 1986 року сталося 1920 пожеж, загинуло 29 чоловік, 34 травмовано, в тому числі 10 дітей.

Не все добре в питанні пожежної безпеки в держуніверситеті. Заходи, запропоновані пожежним наглядом, не виконуються. Особливе занепокоєння викликають гуртожитки (директор студмістечка тов. Катеренчука). Які недоліки в організації протипожежних заходів в університеті:

— вогнегасники старого зарядження;

— пожежні крани недоукомплектовані засобами пожежогасіння, пожежними рукавами і т. д.;

— шляхи евакуації людей захарщені;

— відсутні система сигналізації і повідомлення про пожежу;

— не встановлено режим куріння;

— у гуртожитках користуються побутовими електронагрівальними пристроями.

Внаслідок цих порушень спалахи пожежі в минулому році сталися в гуртожитках № 4 і № 7. Часто порушується протипожежний режим в гуртожит-

ку № 1, де переважно проживають студенти фізфакультету. Так, 4.03.86 року, вночі, в коридорі біля кімнати № 340 було підпалено принесений кимось горючий матеріал. Ця гра з вогнем могла закінчитись лихом. Спалах було вчасно ліквідовано. 18 лютого 1986 року

о восьмій годині в цьому ж гуртожитку у фойє первого поверху загорівся електричний щит, що було наслідком перевантаження електричної мережі (використання електрокамінів, електрокип'ятильників, електроплиток тощо).

У свяtkові дні в травні, жартиуючи, студенти фізфаку розгрядили чотири пінні вогнегасники, на стіні щойно відремонтованого приміщення і факелом обпалили фарбу на дверях кімнати відпочинку.

Поблизу великої фізичної аудиторії студенти палиять, таблички «Не палити!» зірвано. Ящики з піском заповнені недопалками і пляшками. Подібним явищам необхідно покласти край. Порушників слід карати аж до виселення з гуртожитку і відрахування з університету. На жаль, порушників не знайдено. Бездіяльність студради продовжується. Адміністрація не вживає дійових заходів щодо ліквідації вказаних недоліків і посилення пожежної безпеки об'єктів ОДУ.

А. ЛЕРМАН,
старший інструктор
ППЧ-5 УПО УВС.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.

ПИШІТЬ НАМ:
270000, Одеса-Центр, вул.
Петра Великого, 2, держуні-
верситет, редакція газети «За
наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:
Одеса, вул. Петра Великого, 2,
3-й поверх,